

СТАНОВИЩЕ

от проф. Тодорка Игнатова Костадинова, д.и.,

Заместник-ректор „Международно сътрудничество, акредитация и качество“, Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, факултет „Обществено здравеопазване“, e-mail: kostadinova@mu-varna.bg; тел. 052/677 089

Относно: дисертационен труд на тема: „Система от показатели за измерване и оценка на качеството на здравеопазване в България“

с автор **Валерия Веселинова Николова** - докторант в редовна форма на обучение.

За: придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление, специалност „Организация и управление на извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)“

Научен ръководител: проф. **Антония Славчева Димова-Йорданова, д.м.**

Основание за изготвяне на рецензията: Заповед № Р-109-194/28.04.2022 г. на Ректора на Медицински университет – Варна за определяне на състав на научното жури и Протокол №1/11.05.2022 г. от заседание на научното жури за определяне на рецензенти по процедурата за придобиване на ОНС „Доктор“ с кандидат Валерия Веселинова Николова.

I. Данни за процедурата и обща оценка на дисертационния труд

По настоящата процедура са представени всички необходими документи, предвидени в Закона за развитие на академичния състав на Р България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна.

Докторантката Валерия Веселинова Николова е преминала обучение по докторска програма “Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)” в професионално направление 3.7. Администрация и управление, област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки. Тя е зачислена в редовна форма на обучение със Заповед № Р-109-85/01.02.2019 г. на Ректора на МУ-Варна към Катедрата по икономика и управление на здравеопазването с научен ръководител проф. Антония Димова-Йорданова, д.м.

Има успешно положени изпити за докторантски минимума, изпълнени са дейностите от индивидуалния учебен план и са събрани необходимите кредити с положителни атестационни оценки през периода на обучение в докторската програма.

Разработката на дисертацията е приключена в срок и е разкрита процедура по защита пред научно жури със Заповед № Р-109-194/28.04.2022 г. на Ректора на Медицински университет – Варна.

Дисертационният труд на Валерия Николова разглежда актуален проблем за качеството на здравеопазването в България като в конкретен план се фокусира върху система от показатели за измерване на оценка качеството. Ценността и полезността на разработката се повишава от оригиналния подход на докторантката да изследва проблематиката през перспективата за ефективното функциониране на здравната система.

Разработката е представена в общ обем от 182 страници, от които 123 основен текст. Структурата е логично обвързана и включва въведение, организация на изследването. В **първа глава** са разгледани теоретичните основи на качеството в здравеопазването и подходи за неговото измерване и оценка. **Втора глава** е посветена на измерване и оценка на качеството на здравеопазване в България и в **трета глава** са изследваните нагласи и потребностите от информация на гражданите и медицинските професионалисти към качеството и неговото измерване. В **четвърта глава** е представена система за измерване и оценка на качеството на здравеопазване след обемно проучване и анализиране на резултатите. Дисертацията завършва логично с изводи и заключение.

Ценно допълнение към основния текст на дисертацията са четирите приложения с общ обем от 40 страници, представящи резултати от анализите на нормативната уредба за измерване и оценка на качеството на здравеопазване в България и основния инструментариум на проучванията – анкетни карти за граждани и медицински специалисти.

Научното изследване и получените резултати са добре онагледени с 26 таблици и 32 фигури. Справката за използваната литература съдържа общо 175 източника, от които 53 – на български език и 122 – на английски език. Преобладаващата част от цитираните публикации са издадени през последните 10 години, което показва информираност по отношение на актуалните разработки в областта на качеството на здравеопазването.

II. Характеристика и оценка на съдържанието на дисертационния труд

Във **въведението** са представени мотивацията за избор на темата, нейната актуалност и практическа приложимост. Формулирани са ясно и коректно основната изследователска теза, целта на дисертационния труд и поставените за решаване задачи.

Определени са обектът и предметът на изследването, приложен е адекватен изследователски инструментариум. Посочените ограничения на изследването показват добросъвестността на докторанта, имайки предвид спецификата и широкия обхват на полето за работа в областта на качеството. В този смисъл Валерия Николова е успяла да обхване многобройните показатели за оценка на качеството, да осъществи едно мащабно проучване и да предложи системата от показатели, която е много ценна за следващи проучвания и за практиката. От начало до края на нейната разработка е видимо нейното лично отношение към проблематиката и професионална ангажираност към темата.

В **първа глава** на дисертацията са анализирани и обобщени теоретичните постановки за съдържанието и разбиранията за качество на и в здравеопазването. Дискутирани са подходите и инструментите, използвани за неговото измерване и оценка заедно с дефинициите за качество в здравеопазването. Тук отново личи личния поглед и принос на докторантката в изясняването на разликата в съдържанието на качество **на и в** здравеопазването и очертаване на обхвата и равнищата на анализ на двете понятия.

Проучени и представени са 15 концептуални рамки и придружаващите ги системи от показатели за оценка, като са изведени 905 индикатора за качество.

Във **втора глава** е разгледана и анализирана нормативната уредба, използвана за осигуряване на качеството в България, като фокусът на изследването е в лечебния сектор. Анализирани са различни практики за измерване и оценка на качеството на здравеопазване и наличните данни за нивото на качеството. Събрана и анализирана е ценна информация, след което е систематизирана по няколко критерия въз основа на проведения литературен обзор. Докторантката проявява изследователска смелост да анализира действащата нормативна уредба на базата на медицинските стандарти и елементи на качеството, което е ценен принос за разграничаване на разминавания, противоречия или дефицити в нормативните изисквания и възможности за тяхното преодоляване. Втора глава представя и богат анализ на достъпните данни за качеството на здравеопазване в България и потребностите от допълване на информацията.

В **трета глава** на дисертацията са представени и обсъдени резултатите от проведените собствени социологически проучвания. Те са обособени в две основни части, като в първата част са анализирани резултатите от проучването сред гражданите. Ценна част в изследването са разбиранията на гражданите за качеството на здравеопазване,

потребностите им от информация, както и мнението им за качеството на здравеопазването в България. Втората част представя резултатите от проучването, проведено сред медицински специалисти, които дават ценна перспектива, допълваща резултатите от предходните проучвания и идентифицират различията между заинтересованите страни. Оценявам като много полезни за практиката тези резултати, тъй като те са отправна точка за сближаване на различията и преодоляване на бариерите за постигане на по-добро и по-устойчиво качество на здравеопазването в лечебния сектор,

В **четвърта глава** е предложен концептуален модел на система от показатели за измерване и оценка на качеството на здравеопазване в България. Концептуалният модел е обвързан с елементите на качеството, отнесени към структурата, процеса или резултата на различни нива и съобразно проблемите и тяхното разрешаване. Ценен принос на дисертационния труд е системата от показатели за измерване и оценка на качеството на здравеопазване в България, която включва 89 показатели, групирани по елементите на качеството и съответните критерии за оценка. Този модел дава насока за необходимите данни и информация, които трябва да се събират, обобщават и анализират на различни равнища на здравната система и още повече – подход за въвеждането му в практиката.

Заклучението следва логическата структура на дисертацията и е формулирано изчерпателно и ясно.

III. Приноси и значимост на разработката за практиката

Приемам петте приноса, представени в автореферата. Откроявам ценните анализи на актуалните възможности за измерване на качеството на здравеопазване в България, на нормативната база и обосноваването на потребностите от промяна и усъвършенстване на съществуващата нормативна рамка. Ценен принос на докторантката е изведеният подход за въвеждане на система за измерване и оценка на качеството на здравеопазване в България.

IV. Автореферат и публикации

Авторефератът отразява достоверно съдържанието на дисертацията и акцентира върху най-важните резултати и изводи от изследването. Подготвен е в обем от 45 страници и включва разделите: увод, цел и задачи, материали и методи, изводи и препоръки, заключение, приноси дисертационния труд и списък с публикации.

Докторант Валерия Николова представя **и 3 публикации** (в т.ч. една на английски език). Участието ѝ в български и международни научни форуми показва, че тематиката и идеите на дисертационния труд са коментирани в научните среди и са видими в публичното пространство.

V. Критични бележки и препоръки

Препоръчвам на Валерия Николова да разшири разработката с включване и на други групи респонденти и да издаде монография на български и английски език. Това ще я направи още по-полезна за практиката и най-вече за по-доброто функциониране на здравната система чрез подобряване на качеството.

VI. Заключение

Дисертационното изследване предлага широк поглед върху наличните европейски и световни модели на приложение и очертава необходимостта от въвеждането на решения за България.

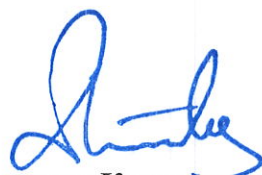
Изследването е фокусирано по темата и е логически издържано. Дисертацията е изследване, в което докторантката показва задълбочени познания, последователно търсене и извличане на практически решения, базирани на убедителен и широкоформатен емпиричен анализ. Налице са възможности за развитие и продължаване на изследването, както в теоретичен така и практически план, което е индикатор за устойчивостта на резултатите.

Дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Р България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна.

Всичко това ми дава увереността да дам **положителна оценка** и да предложа присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност *„Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването)“* в професионално направление 3.7. *Администрация и управление* на **Валерия Веселинова Николова**.

16.06.2022 г.
гр. Варна

Член на научното жури:

/проф. Тодорка Костадинова, д.и./